

Снимио Горан СТАНКОВИЋ

ПОТПУКОВНИК МИЛАН ТЕПШИЋ, ВАЗДУХОПЛОВНИ ИНЖЕЊЕР

БОРАЦ ПРОТИВ СТРАХА

Ма шта мислили, ветрењаче нису уништене ни пет векова после Дон Кихота. Искуства нашег саговорника то недвосмислено показују.

Рођен је у Нишу, али није Нишлија. Детињство је провео у Бишаћу, али ни Бишаћанин није. Најдуже живи у Београду, а не сматра се Београђанином, већ грађанином света. Зато му је последња деценија двадесетог века, проживљена под стакленим звоним у окованој Србији, веома тешко пала. Син официра ЈНА, потомак генерација српских јунака и војника доказаних у балканским ратовима и Великом рату, Милан Тепшић просто није могао другачије, но да пође стазам предака. А покушао је. Један од најбољих ученика чувене Десете београдске гимназије, популарни рокер и бунција, својеглави борац против ветрењача, лцидни контраш свему и свакоме, осим интуицији, уписао је механику на Природно-математичком факултету, а онда се предомислио и конкурисао за пријем у Ваздухопловну војну академију. У доба кад је на једно место у војним академијама јуришало и по десетак одличних и врло добрих средњошколаца, Милан је у Рајловцу оберучке при-

мљен. Врло брзо доказао је да су искусни војни педагози и наставници који су му предвиђали блиставу будућност били у праву. Али, био је у праву и његов отац, кад му је скренуо пажњу на сва ограничења војног позива: "Навикао си на слободу, тако сам те васпитавао, ничим ниси био ограничен, тражио сам од тебе само да учиш. У војсци је другачије, мораћеш да слушаш, понекад и да радиш оно што не желиш, клањаћеш се и онима који ти ни до колена нису, буниће ти се срце, нећеш издржати, мислићеш да је живот суров зато што су односи у војсци унапред јасни и одређени, другачији од оних у цивилству... Немој да жалиш док си жив", говорио му је отац покушавајући да га одврати од наума да пође у Рајловац.

– Колико су се те речи разликовале од свих дотадашњих – сећа се Милан. – Увек је говорио да пробам све, да ни од чега не бежим, да сам одаберем своје место. Морао сам, додуше, да будем одличан ученик, али то је све што је отац од мене тражио. Све оста-

ло ми је дозвољавао, чак и неке лоше ствари. Испитивао сам докле смем и могу да идем, које су границе слободе. Био сам слободан до аутодеструкције. Можда сам и зато, због страха од уништења, у једном тренутку застао и кренуо сасвим другачијим путем. А кад бих се нечег дохватио, кад нешто почнем да радим, не престајем док не довршим започето. Још у гимназији сам научио да се послу предajem сто одсто. Тако је било и у Војној академији. Учио сам по десет сати дневно, али бољег од мене није било. Издржао сам све напоре, чак и оне физичке, који су ме често исцрпљивали. На крају трогодишњег школовања, по добијању потпорничке звезде, као први у рангу, имао сам право да изаберам гарнизон у коме ћу да проведем годину дана и тако сачекам наставак школовања у Београду, у Жаркову. Определио сам се за Бихаћ, јер је тамо било најтеже. На елитном војном аеродрому сам стекао неопходна практична искуства и спреман отишао у Београд, где сам опет, изабрао тежи пут. Уместо већ уходаних и разрађених смерова, изабрао сам ваздухопловне моторе, смер у стварању, за који сам чак и лобирао међу колегама. Било је, наиме, потребно да се јави бар десетак заинтересованих за тај смер, па да он и проради. Успели смо и тако постали прва генерација стручњака за ваздухопловне моторе.

По окончању школовања Милан Тепшић остао је у Војној академији, предодређен за последипломске студије и каријеру научника. Првих неколико година, до почетка деведесетих, данас сматра најлепшим, мада су биле увод у катастрофу и разбијање Југославије. Не одвајајући се од књиге и научног рада, убрзо се нашао у тиму стручњака задужених да развије домаћи мали турбомлазни мотор. И кад су истраживања почела да дају резултате, свет се срушио као кула од карата. Почели су ратни сукоби на тлу заједничке државе. Њен распад најтеже су поднела деца војних лица. Деца која су рођена у једном делу Југославије, одрасла у другом, а живела у многим.

– Те, 1991. године спремао сам се да проведем годишњи одмор у Кенији. Желео сам да видим те “снегове Килиманџара”, почео сам чак и да учим свахили. Неке основне речи сам већ био и савладао. И кад су ми кофери већ били напуњени, стигла је наредба којом се војним лицима забрањује напуштање земље. Осећао сам се као ударен маљем по глави. Догодило се управо оно од чега сам увек бежао. Мојим животом сада је управљао неко други. Сваким његовим делом. Увек сам мислио да је неизвесност највећи животни дар. Шта ће вам живот у коме је све извесно, познато. Родиш се, добро учиш, заљубиш се, ожениш, добијеш децу... Све у своје време, све унапред одређено, све већ проживљено, нема изазова. Ја нисам такав. Зато сам увек бирао тежи пут, присут трњем, уместо ружама. Пут који јача табане. Пут којим се нерадо иде. Звучи невероватно, за многе и немогуће, али и у војсци постоје такви путеви. Све до почетка деведесетих ја сам их налазио. А онда су у Жаркову дошли неки официри који нису схватили улогу науке, значај истраживачке делатности. До тада је Академија у Жаркову била нешто између Војнотехничке у Загребу, у којој је превладала наука, и Војне у Београду, у којој су се будући официри оспособљавали углавном за рад у трупи. Наступиле су тешке године за све нас који смо

УДРУЖЕЊЕ

Милан Тепшић има мало слободног времена. Кад није на свом радном месту у Центру за мировне операције ГШ ВСЦГ, готово засигурно га можете наћи у удружењу наших дипломаца Центра “Џори К. Маршал”, у коме чини све што може на пропагирању идеја међународне сарадње у безбедности. Уместо ограничавања оружја, наши “лидери за 21. век” нуде безгранично поверење, сарадњу и разумевање. Уместо сукоба, нуде разговоре и договоре. Уместо граница, па и оних државних, бескрајну отвореност и заједничке интересе... Кажу, тако је лепше живети.

ИСКУСТВА

Недеље проведене у Европском центру за студије безбедности представљале су тек један од тестова за човека који управо изазове сматра достојним разлогом за живљење. Потпуковник Тепшић истиче да се максимално трудио да достојно представи Војску и земљу из које долази. И народ коме припада. Научио је много. Кад се вратио његов је задатак, између осталог, био и да та знања пренесе својим колегама. Да обзнани шта свет жели, чему стреми и шта се од нас очекује.

желели да се бавимо науком, којима је будућност била важнија од тмурне садашњости.

Ни тада, међутим, Милан Тепшић није напустио Војску. Као стручњак за ваздухопловне моторе могао је без проблема да се запосли и у иностранству.

– Био би то први пораз у мом животу. На то нисам смео ни да мислим. Осећао сам да ми тако нешто не би опростили ни родитељи, ни преци, такође официри. Једноставно, морао сам да останем у Војсци, у својој земљи и онда кад је најтеже. Али, морао сам нешто и да променим. У окружењу у коме сам се тада налазио нисам се осећао као риба у води. Уписао сам енглески језик и књижевност на Филолошком факултету и тако, на другој страни, поново пронашао себе. То ми је омогућило да издржим све оне напоре о којима ми је говорио отац, који војску чине страшном за слободни дух попут мог. А свега могу да се одрекнем сем те слободе. Слободе духа. Убрзо, појавили су се нови проблеми, неки од мојих претпостављених запитали су се зашто студирам, зар ми није довољно то што имам...?! Побого, била је то средина деведесетих, а у Војсци су још командовали официри којима је сметало образовање, који су бранили млађима да уче. То ме скоро дотукло. Отишао сам у Министарство одбране, закуцао на нека врата и човеку кога сам тамо затекао рекао: “Завршио сам то и то, радио ту и ту, знам три светска језика, путовао сам по свету... треба ли вам такав официр?”

Данас је потпуковник Милан Тепшић један од официра Војске Србије и Црне Горе, лидера за нови век, како популарно зовемо оне који заврше студије безбедности у Европском центру “Џори Маршал”.

– Одлазак у тај евроазијско-северноатлантски центар представља једну од прекретница у мом животу. Показало се да нисам узалуд веровао да и у Војсци постоје различити путеви којима се може и треба ићи. И сада се, као на почетку, борим против ветрењача. Препреке су бројне, велике, али и њихово савлађивање има својих дражи. У Центру за мировне операције Генералштаба ВСЦГ чинимо све што можемо да наше припаднике што боље обучимо за будуће задатке у мировним мисијама. Ми смо део света, деведесетих година смо били од њега одсечени, сада смо се вратили и имамо право да учествујемо у његовом обликовању. Показало се да наши људи имају довољно знања и способности за све изазове који их очекују. У то сам се уверио и у Центру у коме сам девет недеља стицао мултидисциплинарна знања о међународном тероризму, новим облицима безбедносне сарадње између земаља, демократском управљању одбраном, облицима цивилно-војних односа, управљању кризама... Иако смо се тамо појавили после дугогодишње изолације, нисмо били непримећени. Напротив.

Тако је потпуковник Милан Тепшић поново пронашао свој пут. Пут изазова и тешкоћа. Свет нам је отворио врата кроз која треба проћи, достојанствено, без страха и непознаница. Отварање наше државе и њено укључивање у интеграционе процесе подразумева и реформу, трансформацију, реорганизацију војске и система одбране. Потпуковник Милан Тепшић осећа у свом окружењу страх од непознатог. Његов је задатак да тај страх отклони. Својим знањем, способношћу и вољом да савлађује ветрењаче. ■

Душан ГЛИШИЋ